

Program akcí na 2. pololetí 2007

Přednášky:

Po 24. 9. – Mgr. Kateřina Samojská: **Zaniklé chrámy pražské I – Staré Město**

Po 29. 10. – Mgr. Peter Kováčik – Mgr. Petra Veselá: **Halštatické společnosti na příkladu sídliště v Praze 10 (Hostivař, Záběhlice)**

Po 26. 11. – PhDr. Michal Tryml – Mgr. Jan Havrda: **Bývalé kláštery dominikánů a magdalenitek na Malé Straně**

Po 17. 12. – Doc. PhDr. Tomáš Durdík, Dr.Sc.: **Vladislavská přestavba hradu Křivoklátu**

Všechny přednášky se budou konat v budově Muzea hl. m. Prahy Na Poříčí, vždy od 17.30 hod. Prosíme, abyste si tyto termíny poznamenali, protože na jednotlivé přednášky nebudou zasílány zvláštní pozvánky.

Jarní exkurze

V sobotu 26. května jsme vyrazili pod vedením našeho starosty doc. T. Durdíka z Prahy směrem na západ. První zastávka byla v Lánech, kde jsme si měli prohlédnout Muzeum T. G. Masaryka. Na žádost účastníků jsme zajeli i na lánský hřbitov poklonit se u společného hrobu památce prezidenta T. G. Masaryka, jeho manželky Charlotty, syna Jana a dcery Alice. Pak jsme se věnovali prohlídce muzea, zřízeného v roce 2003 v bývalém špýcharu. V přízemí se nachází badatelna, kavárnička, malá expozice o obci i prodejna publikací, v polosuterénu víceúčelový sál. Vlastní expozice je umístěna ve členitých prostorách pater. Přibližuje životní osudy, osobnost a myšlenkový odkaz prvního prezidenta Československé republiky, jeho rodinu i dobu, podoby T. G. M. ve výtvarném umění, osobní rodinné předměty, dobové dokumenty a fotografie. Část expozice je věnována i 1. světové válce a legiím.

Za dalším cílem jsme pokračovali do obce Chyšce. Ve zdejší zámku nás přivítal a byl naším průvodcem současný majitel, pan ing. Vladimír Lažanský. Gotický hrad, postavený na místě staršího vladckého sídla, je v pramenech zmiňován až k roku 1467, kdy byl pobořen vojsky Jiřího z Poděbrad. Následně byl obnoven a roku 1578 přestavěn Mikulášem z Lobkovic na renesanční zámek, který později několikrát změnil majitele. Další přestavba, tentokrát barokní, byla dokončena v roce 1708. Z té doby pochází nástrovní malba Petra Brandla v jednom z přízemních sálů, doplněná bohatou štukovou výzdobou. V roce 1766 zakoupil zdejší panství hrabě Prokop Lažanský, v majetku jeho rodu zůstalo až do roku 1945. V letech 1856 až 1858 byl zámek přestavěn podle projektu architekta Vojtěcha Ignáce Ullmanna ve slohu tudorské pseudogotiky a tuto podobu má i v současnosti, ve zdivu jsou ale dochovány i starší fáze. Po válce zámek sloužil mj. jako škola v přírodě, po roce 1979 postupně chátral. Až roku 1996 zámecký areál koupili manželé Lažanští a zahájili rozsáhlou opravu a obnovu zámeckého parku.

Po seznámení s historií i současností jsme vlastní prohlídku zahájili v zachovalé středověké baště se střílnami – v jedné z nich jsou dosud i původní dřevěné části. Ze starších fází výstavby pocházejí i přílehlá valeně klenutá sklepení. Obnovené zámecké interiéry jsou doplněny expozicí věnovanou Karlu Čapkovi, který zde od března 1917 pět měsíců působil jako vychovatel a domácí učitel mladého Prokopa Lažanského. Součástí zámeckého areálu je i nově zrekonstruovaný panský pivovar, vystavěný v letech 1839–1841, v němž byla obnovena výroba zámeckého piva.

Poněkud méně poetickou částí prohlídky chyšských pamětihodností byla návštěva trojlodního klášterního kostela Jména Panny Marie. Byl vystavěn společně s klášterem obutých karmelitánů po roce 1660, v současné době se nachází jak stavba, tak inventář ve značně dezolátním stavu – část mezilodních arkád je podepřena masivní výdřevou, oltáře jsou poněkud poničené, část jich byla odvezena jinam. Průběžně sice probíhá rekonstrukce, je však limitována nedostatkem financí.

Cestou zpět jsme navštívili zříceninu původně gotického hradu Petrohrad, stojícího na vysokém návrší nad stejnojmennou obcí. Dochovaly se zbytky hradebních zdí, spodní část čtverhranné věže, bergfritu (nyní upraven na vyhlídkovou plošinu) a části obvodového zdiva budovy. V současnosti tvoří dominantu celého areálu kaple Všem svatých, vestavěná do hradu v roce 1651 Humprechtem Janem Černínem. Na jihozápadě, na nejvyšším místě areálu, byla v 19. století postavena romantická zřícenina s vyhlídkovou plošinkou. Největšího obdivu se zde dostalo pozoruhodnému zbytku zdiva, který se v rozporu s fyzikálními zákony dodnes udržel vysoko na příkré ploše skaliska. Na zpáteční cestě jsme procházeli kolem původně renesančního, barokně přestavěného a v současnosti nově opraveného zámku v Petrohradě (psychiatrická léčebna), obklopeného anglickým parkem.

Poté jsme přešli přes Řevničov do oblasti přírodního parku Džbán, kde nás čekal delší pěší přesun do areálu zaniklé vsi s rezidenčním dvorem v Rychvaldě. Na místě jsou znatelné rozvaliny zdiva z lomového kamene a v terénu mírně vyvýšené pozůstatky ohrazení. Odtud jsme podvečerním lesem pokračovali na raně středověké hradiště Dřevíc na protáhlém trojúhelném návrší, obklopeném srázy spadajícími do údolí Vinařického a Pochválovského potoka. Celá plocha hradiště o rozloze přes 11 ha je obklopena 6–12 m vysokými valy. Na jihu, kde je hradiště odděleno táhlým úzkým sedlem od Pšanské vyvýšeniny, je valy chráněný vstup do areálu, tzv. Železná brána. Zajímavé řešení zásobování vodou se objevuje na severovýchodě, kde z nároží vybíhají dvě souběžná, cca 30 m od sebe vzdálená, asi 100 m dlouhá ramena valu, aby ochránila prameniště ve svahu. V současnosti v již mírně zarostlém terénu je celá situace poněkud méně přehledná, ale věrme odborníkům! Dnešní dominantou hradiště je barokní kostelík sv. Václava, postavený snad na místě staršího středověkého kostela, a opodál stojící myslivna. Archeologické nálezy pocházejí většinou z 10.–12. století, ale bylo zde starší osídlení již od pravěku, doložené nejruznějšími nálezy.

DH

Výlet do Středočeského muzea a Tichého údolí v Roztokách u Prahy

V sobotu dne 16. 6. 2007 se uskutečnil výlet Společnosti přátel starožitností do Středočeského muzea v Roztokách u Prahy, kde si členové společnosti prohlédli právě probíhající výstavu *Zvířata uprostřed velkoměsta, Česká auta – hračky a modely* a výstavu *Od úsvitu do soumraku, aneb archeologie v praxi*, zaměřenou na problematiku záchranných archeologických výzkumů a prezentaci práce muzejních archeologů. Návštěvníkům z řad členů SPS byla zpřístupněna budova zámku v Roztokách u Prahy a ateliér Zdeny Braunerové s expozicí věnovanou významné české malíře, grafice, knižní výtvarnici a organizátorce uměleckého a kulturního dění přelomu 19. a 20. století. Za rehabilitaci budovy ateliéru a její využití pro stálou expozici obdrželo Středočeské muzeum Národní cenu Gloria musaealis v kategorii Muzejní počín roku 2005. V odpoledních hodinách se členové SPS vydali v doprovodu Mgr. Marcely Šášinkové proti proudu Únětického potoka do Tichého údolí s výkladem o Roztokách u Prahy jako letovisku z přelomu 19. a 20. století.

JH

Vydávání a distribuce Časopisu Společnosti přátel starožitností

Na základě dohody s vedením Národního muzea, uzavřené ústně na podzim roku 2006, byla během 1. pololetí 2007 vydána dvě dvojčísla Časopisu SPS a o prázdninách jsme se konečně dočkali i čísla 1/2007. Jelikož letošní ročník má být posledním, který bude vycházet ve spolupráci s Národním muzeem, ujmeme se od roku 2008 vydávání sami a navrátíme se k někdejší praxi, že členskou povinností byl i odběr časopisu, jehož předplatné bylo součástí členských příspěvků.

V současnosti máme k dispozici kompletní ročníky i jednotlivá čísla časopisu zpětně do roku 1996, ze starších ročníků 1992–1995 jsou na skladě jednotlivá čísla. Problematický je pouze ročník 1999, kde zbývá jen několik jednotlivých výtisků. Zájemci si mohou starší čísla zakoupit na přednáškách nebo u paní Matějí, která rovněž eviduje předplatné.

Prodej publikací

Všecké publikace SPS uváděné v naší nabídce jsou dostupné v dostatečném množství. Vedle vlastních publikací SPS zajišťujeme pro zájemce z řad členů i prodej historických a vlastivědných publikací z nakladatelství Argo, Libri, Lidové noviny, Paseka, Vyšehrad. Mohou si je zakoupit na přednáškách, popřípadě po předchozí domluvě u paní Matějí na jejím pracovišti v ulici V Tůních 11, Praha 2.

Členské příspěvky

Vzhledem ke spojení členských příspěvků s předplatným časopisu se členský příspěvek od roku 2008 zvýší na 250 Kč ročně, u studentů a důchodců na 150 Kč ročně (u manželských párů, které obdrží 1 výtisk časopisu, bude činit 350 a 200 Kč). Členský příspěvek pro kolektivní členy je 400 Kč. Dobrovolné vyšší příspěvky jsou vítány. Číslo účtu SPS u ČS Praha 1 je 1923085369/0800. Prosíme všechny členy, aby při platbě příspěvků uváděli jako variabilní symbol své členské číslo (při rozeslání Bulletinu je uvedeno nad jejich adresou).

Součástí tohoto Bulletinu je členská známka na rok 2007/2008 vytištěná v pravém dolním rohu třetí strany. Prosíme, vystříhnete ji a nalepte na zadní stranu členského průkazu.

Kontaktní adresy

- ♦ Všeobecné informace o Společnosti, její historii a o podmínkách publikování příspěvků v časopise a sbornících: **starosta SPS doc. PhDr. Tomáš Durdík, DrSc.**, Archeologický ústav ČAV, Letenská 4, 118 00 Praha 1, tel. 251 81 52 78, e-mail: durdik@arup.cas.cz;
- ♦ **jednatel SPS Mgr. Vojtěch Kašpar**, Václavské nám. 37, 110 00 Praha 1, tel. 222 243 239;
- ♦ členské přihlášky, legitimace, členská evidence a příspěvky, prodej publikací: **pokladník Jitka Matějí**, Hostýnská 13, 100 00 Praha 10, tel. 721 801 590, pracoviště Sfinga křížovka, V Tůních 11, 120 00 Praha 2, tel./fax 224 941 251, e-mail: mateju@sfingakrizovka.cz;
- ♦ spolupráce s kolektivními členy: **PhDr. František Gabriel, PhD.** P. O. box 23, 470 01 Česká Lípa, e-mail: pu-uvpd-cl@volny.cz

Nabídka publikací

Vlastivědná knihovnička SPS

T. Durdík, B. Štauber: Hrad Pravda , Praha 1995	16 Kč
Z. Hazlbauer: Historické kamenné kachle z Rabštejna nad Střelou ;	
T. Durdík: Památky Rabštejna nad Střelou a okolí , Praha 1995	35 Kč
P. Sommer: Sázavský klášter , Praha 1996	28 Kč
F. Gabriel: Hrad Lipý , Praha 1997	19 Kč

T. Durdík, J. Adámek, J. Fröhlich, P. Chotěbor: Vybrané středověké památky Prácheňska , Praha 1998	35 Kč
J. Úlovec: Tvrz a zámek Odolena Voda , Praha 1998	25 Kč
J. Sommer a kol.: Tři gotické kostely pod hradem Lipnicí – Dolní Město, Loukov, Řečice , Praha 1999	40 Kč
L. Kracíková, J. Smetana: Románská a gotická sakrální architektura v okrese Česká Lípa , Praha 2000	60 Kč
F. Gabriel, K. Podroužek, P. Za hradník: Skalní sídlo u Sloupu , Praha 2001	25 Kč
T. Durdík: Hrad Týřov , Praha 2001	40 Kč
M. Flegl: Cyril Merhout – historik nejen Malé Strany , Praha 2002	15 Kč
L. Kracíková, V. Belling: Středověká sakrální architektura na Frýdlantsku , Praha 2004	65 Kč
F. Gabriel, V. Vaněk: České Švýcarsko ve středověku , Praha 2006	40 Kč
T. Durdík: Hrad Přimda , Praha 2007	60 Kč

Sborník SPS č. 1 – ke 100. výročí založení SPS , 2. vydání, Praha 1997	135 Kč
Sborník SPS č. 2 – k živ. jubileu R. Turka 1991 , Praha 1993	100 Kč
Sborník SPS č. 3 – k živ. jubileu M. Richtera 1992 , Praha 1993	68 Kč
Sborník SPS č. 4 – k živ. jubileu D. Líbala 1996 , Praha 1996	160 Kč
Castrum Bene 6 – Burg und Stadt , sborník z konference – N, A, F, Praha 1999	350 Kč
Castrum Bene 9 – Burg und Stadt , sborník z konference – N, A, F, Praha 2006	355 Kč
Castellologica bohemica 8 , Praha 2002	615 Kč
Castellologica bohemica 9 , Praha 2004	560 Kč
Castellologica bohemica 10 , Praha 2006	550 Kč
J. Adámek, J. Sommer, Z. Všečeková: Středověký kostel Panny Marie v Písku , Písek 2001	340 Kč
T. Durdík: Nálezy z hradů přechodného typu , Praha 2004	250 Kč

Publikace nakladatelství Unicornis

K. Benešová, K. Charvátová, D. Líbal, M. Pojsl: Řád cisterciáků v českých zemích ve středověku , Praha 1994	150 Kč
D. Stehlíková: Břevnovský klášter – průvodce výstavou, kostelem a kryptou , Praha 1993	28 Kč
J. Úlovec: Hrady, zámky a tvrze na Chebsku , Cheb 1998	170 Kč
R. Pfeleiderer: Atributy světců , 2. vydání, Praha 1998	68 Kč
D. Líbal, P. Zahradník: Katedrála svatého Víta na Pražském hradě , Praha 1999	285 Kč
900 let cisterciáckého řádu – sborník z konference, Praha 2000	265 Kč
D. Líbal: Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek , Praha 2001	398 Kč
1000 let kláštera na Ostrově , sborník, Praha 2003	245 Kč
Sborník 1/2003. Vývoj a funkce topenišť – sborník z konference, Praha 2003	300 Kč
Sborník 2/2004. Okna a dveře – sborník z konference, Praha 2004	280 Kč
Sborník 3/2005. Krovky a střechy – sborník z konference, Praha 2005	290 Kč
Sborník 4/2006. Poznávání a dokumentace historických staveb – sborník z konference, Praha 2006	290 Kč
Rataje nad Sázavou – hrad a zámek , Praha 2004	36 Kč
J. Houšková: Tvoří celá rodina. Výtvarné techniky pro předškoláky, starší i dospělé , Praha 2004	90 Kč
Hanspaulka I. Historie, vzpomínky, zajímavosti , Praha 2005	130 Kč
Hanspaulka II. Historie, vzpomínky, zajímavosti , Praha 2007	135 Kč

(Uvedené ceny platí pouze pro členy SPS, při zaslání poštou je účtováno poštovné a balné. U objednávek uvádějte vždy své členské číslo.)

Mgr. V. Kašpar v. r., jednatel *doc. PhDr. T. Durdík, DrSc., v. r., starosta*